

Τυπώσ. Κωνσ. Δ' α' ν' ε, συντάξ. ο' ε' ρ,
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Δ. ΛΕΒΙΔΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ
ΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΥ
ΜΕΣΗ ΚΡΙΣ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ

ΑΚΙΝΗΤΑ ΚΤΗΜΑΤΑ

449

Κ
49

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

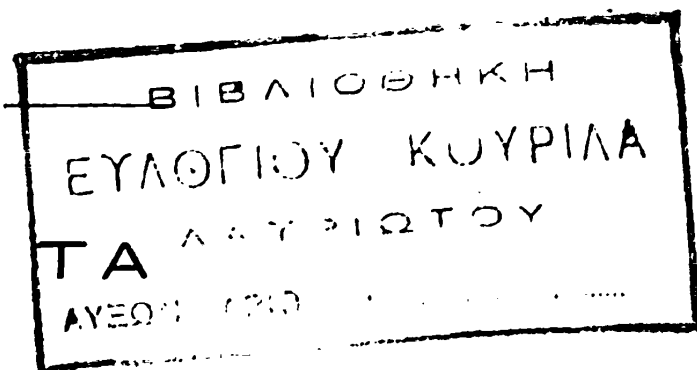
1897

Αριθ. ειλ. 131522

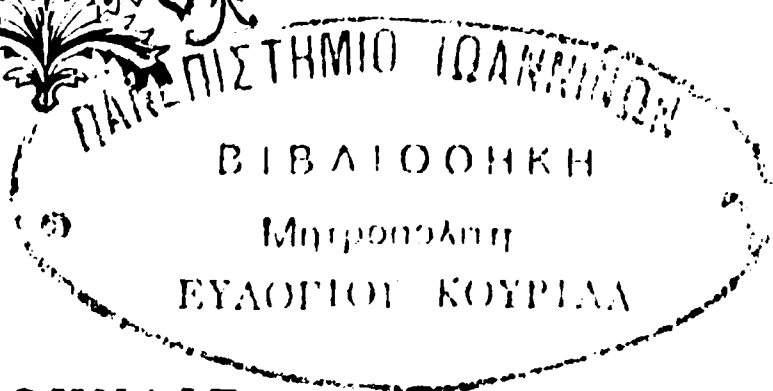
ΝΙΚΟΛΑΟΥ Δ. ΛΕΒΙΔΟΥ

ΒΟΥΛΕΥΤΟΥ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΑ

ΑΚΙΝΗΤΑ ΚΤΗΜΑΤΑ

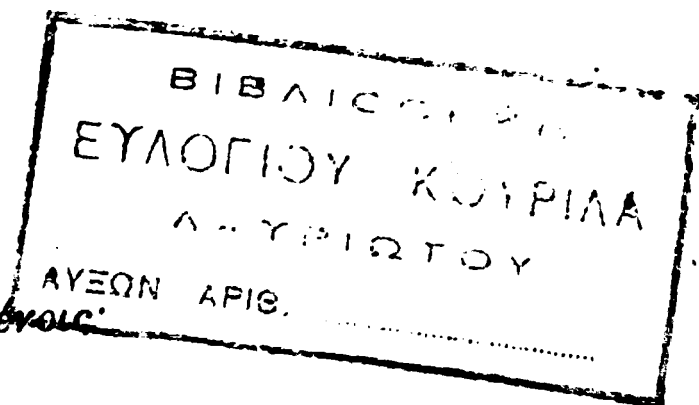
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

1897

Τοῖς ἐντευξομένοις:

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1893 ἔτους μέλη τινὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος, ἐπιεικῶς περὶ ἐμοῦ κρίναντα, ἀνέθηκάν μοι, ἵνα γνωμοδοτήσω, ἂν ἐπιτρέπηται ἀναγκαστικὴ ἐκποίηση τῆς ἀκινήτου Μοναστηριακῆς περιουσίας, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀπόληψιν καθυστερουμένων τῶν Δημοσίων φόρων, εἰσφορῶν κλπ.

Ἀλλὰ πρὸ τούτου τῇ 28 Φεβρουαρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους εἶχον δημοσιεύσει ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» μελέτην ὑπὸ τὸν τίτλον: «Πωλοῦσι καὶ τὰ Μοναστήρια», ἐν ἣ κατεδείκνυσεν τὸ ἄστογον τῆς τότε ἀδιαλείπτως ἐνεργουμένης ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτων Μοναστηριακῶν κτημάτων πρὸς ἀπόληψιν καθυστερουμένων τῶν Δημοσίων ὑπὸ τῶν Μενῶν εἰσφορῶν ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀνωτέρω Μελετῶν ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἑλλάδος κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1894 ἔτους, ἀμυνομένη ὑπὲρ τῶν δικαιῶν τῆς Μοναστηριακῆς περιουσίας, ἀπηύθυνε πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργεῖον «Ἐπίγραμμα», ἕπερ καὶ ἐδημοσιεύθη τότε ἐν ἰδίῳ τεύχει.

Τὰς δύο ἄρα ἐκείνας Μελέτας μου νῦν, ὅτε εὐκαιρία μοι παρέχεται, τολμῶ νὰ δημοσιεύσω ἐν τῷ ἀνά χειρας ὑμῶν τεύχει, ἐλπίζων, ὅτι ἴσως συντελῶ οὕτω κατὰ τι εἰς προστασίην τῆς ἀκινήτου Μοναστηριακῆς περιουσίας, πρὸς ἧς τὴν διάσωσιν καὶ τὴν διακτήρησιν τιμαλφέστατα τοῦ Ἔθνους συμφέροντα συνδέονται.

Διότι, ἵνα παραλείψω πολλοὺς καὶ σπουδαίους ἄλλους λόγους, ὧν ἕνεκεν ἐπιβάλλεται ἡ ὑπὲρ τῶν ἐν Ἑλλάδι Μενῶν διακτήρησις τῆς ἀκινήτου περιουσίας αὐτῶν, ἀναφέρω ἕνα μόνον, τὸ ἐκκρεμές

τουτέστι τοῦ ζητήματος τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Ἑλληνικῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων, περὶ ὧν ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἐκτὸς τῶν ἄλλων τίτλων, ἔχει καὶ νεώτατον, ἀπόφασιν τοῦ ἐν Βερολίῳ Συνεδρίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. (1).

Ὅταν ἄρα ἡ Ἀνατολικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὡς κυριωτάτην βᾶσιν τῶν ἀξιώσεων αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐν Ρουμανίᾳ Ἑλληνικῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων, τῶν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ρουμανικοῦ Δημοσίου περιελθόντων, ἔχη τὸ κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας κατὰ γενικὴν ἀρχὴν ἀναπαλλοτριωτοῦ τῆς ἀκίνητου Μοναστηριακῆς περιουσίας, πῶς, ἡμεῖς ἐδῶ τὴν ἀκίνητον Μοναστηριακὴν περιουσίαν ἀπεμπολοῦντες, δὲν παρέχομεν ἐπιχειρήματα τοῖς ἐν Ρουμανίᾳ ὑπὲρ τοῦ ἐκεῖ Δημοσίου σφετερισαμένοις Ἑλληνικὰ Μοναστήρια μὲν περὶ τὰ δύο καὶ ἐβδομήκοντα, κτήματα δὲ αὐτῶν περὶ τὰ ἑξακόσια ;

Ἐν τέλει τοῦ ἀνά χειρας ὑμῶν τεύχους ἀναδημοσιεύω καὶ ἄρθρον, ἀρτίως ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευθὲν (2), περὶ τῆς παρὰ τὰ κείμενα ἐνώσεως τῆς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων (Πετράκη) πρὸς τὴν τῆς Πεντέλης.

Ἐγγραφον Ἀθήνησι τῇ 20 Νοεμβρίου 1897.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΛΕΒΙΑΗΣ

(1) Ἴδετε Μελέτην μου : «Τὰ ἐν Ρουμανίᾳ Ἑλληνικὰ Μοναστηριακὰ κτήματα», δημοσιευθεῖσαν ἐν τοῖς «Καιροῖς» καὶ ἐν τῇ «Πατρίδι» Βουκουρεστίου, εἶτα δὲ καὶ ἐν ἰδίῳ τεύχει (1893).

(2) Ἐν τῷ «Ἐμπρὸς» τῆς 19ης Νοεμβρίου ε. ε.

ΠΩΛΟΥΣΙ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑ (1)

Φίλε Κύριε,

Κατά τὸ 1888 ἔτος, εἰσηγουμένης τῆς ὑπὸ τὸν ἐκ Μεσολογίου κ. βουλευτὴν Κυβερνήσεως, ἐδημοσιεύθη ὁ ὑπὸ στοιχείον **ΔΧΜΑ'** τῆς 9 Ἰανουαρίου νόμος : «περὶ συστάσεως ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως», καθ' ὃν πόροι τοῦ ταμείου τούτου εἰσὶ καὶ ποσοστὰ τοῦ ὅλου τῶν εἰσοδημάτων τῶν διατηρουμένων ἱερῶν **μονῶν** τοῦ Κράτους (ἄρθρ. 2. δ'). Καὶ τὸ μὲν ταμεῖον τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, καταργηθὲν ὑπὸ τῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως, τῆς συστησάσης αὐτό, καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον, κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν παρ' αὐτοῖς ὀλέθριον σύστημα τῆς ἀδιακόπου μεταβολῆς τῶν νόμων, **συνεχωνεύθη μετὰ** τοῦ δημοσίου ταμείου, κατὰ τὴν κακόζηλον ἔκφρασιν τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ' νόμου τῆς 12 Αὐγούστου 1892 ἔτους, δημοσιευθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον : «περὶ τοῦ διοργανισμοῦ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως καὶ καταργήσεως τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως». διτηρήθησαν ὅμως ἐν ἰσχύϊ αἱ περὶ εἰσφορᾶς τῶν μονῶν ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως διατάξεις, τροποποιηθεῖσαι κατὰ τι, ὡς καὶ προηγουμένως εἶχον μεταβληθῆ διὰ τοῦ ὑπὸ στοιχ. **ΛΠΜΑ'** νόμου τῆς 27 Μαρτίου 1891 ἔτους, δημοσιευθέντος ὑπὸ τὸν τίτλον : «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 9 Ἰανουαρίου 1888 **ΔΧΜΑ'** νόμου περὶ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως».

(1) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» τῆς 28ης Φεβρουαρίου 1893.

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω τὸ δημόσιον ταμεῖον διχαιοῦται λαμβάνειν, λόγῳ εἰσφορᾶς, παρὰ τῶν μονῶν τοῦ Κράτους ἐτησίως καὶ ἐν συνόλῳ ὄραχμάς 150,000, κατὰ λόγον τῆς προσόδου ἐκάστης αὐτῶν, συνηδὲ τῷ ἀναγεγραμμένῳ πίνακι—ἐν τῷ ρηθέντι ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ' νόμῳ.

Ἐπειδὴ δὲ τινες τῶν Μονῶν δὲν ἐδυνήθησαν νὰ καταβάλωσι τὴν παρ' αὐτῶν ὀφειλομένην εἰσφορὰν ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως, τὸ Δημόσιον ἤρξατο ἐπ' ἐσχάτων προβαῖνον εἰς ἀναγκαστικούς πλειστηριασμούς κτημάτων ἀκινήτων! τῶν ὀφειλουσῶν Μονῶν. Τριουτοτρόπως βλέπομεν τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν πρὸ ἡμερῶν τινῶν ἐκθέτουςαν διὰ τῶν ἄρμεσθίων ταμιῶν εἰς ἀναγκαστικούς πλειστηριασμούς σταφιδομπέλους τῆς Μονῆς Μαρτίτζης, οἰκόπεδα τῶν Μονῶν Ὀμπλοῦ, Χρυσοποδαριτίσσης καὶ Ἐλεούσης, κείμενα ἐν Πάτραις, ἀγροὺς τῆς Μονῆς Ἀγ. Ἀθανασίου τοῦ δήμου Λευκασίας, κλπ. ὡς ἐκτίθενται καθ' ἐκάστην εἰς ἀναγκαστικούς πλειστηριασμούς τὰ ἀκίνητα κτήματα τῶν πρὸς τὸ Δημόσιον κοινῶν ὀφειλετῶν. Φαίνεται δέ, ὅτι ἡ τοιαύτη ἀναγκαστικὴ ἐκποίησης τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων μέλλει νὰ ἐξακολουθήσῃ.

* *

Ἐρωτῶμεν καὶ ἂν ὑποτεθῆ, ὅτι ἡ τοιαύτη τῆς Κυβερνήσεως ἐνέργεια βασιζέται ἐπὶ τοῦ γράμματος τῶν νόμων ἡμῶν, ἀπορρέει ἔρα γε καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτῶν; Καὶ συμφέρει, σήμερον μάλιστα, νὰ προβαίνωσιν εἰς ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας τῶν Μονῶν; Ἴδου καὶ ἄλλα ζητήματα, ἐφ' ὧν νομίζω, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς τύπος δεόν νὰ συζητήσῃ ἐμβριθῶς.

Καὶ ἀληθῶς μὲν κατὰ τε τοὺς μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 21 ἐκδοθέντας παρ' ἡμῖν νόμους, βασιλικὰ διατάγματα, ἐγκυκλίους τοῦ τε Ἰπουργείου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ κατὰ τὰ ἀνέκαθεν ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν κρατοῦντα ἢ ἐκποίησης καὶ τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων δὲν ἀπα-

γορεύεται, οὐχ ἦπτον αὕτη θεωρεῖται ὡς ἐξαιρέσις, διότι κανῶν ἐστὶ τὸ τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων **ἀναπαλλοτριῶτον**, κανῶν καὶ ἐκ τοῦ γράμματος καὶ ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς νομοθεσίας ἡμῶν συναγόμενος. Τσιουτοτρόπως ἡ ἐκποίησης καὶ τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων **ἐξαιρετικῶς** δὲν ἀπαγορεύεται κατὰ τὸν ΙΕ' Κανόνα τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου, κατὰ τοὺς ΚΣΤ' καὶ ΛΓ' τῆς ἐν Καρθαγένῃ, κατὰ τὴν τῆς 17 Ἰουλίου 1833 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 882 ἐγκύκλιον τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας, κατὰ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 24 Μαρτίου (5 Ἀπριλίου) 1837 ἔτους, κατὰ τὴν τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1842 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 11,042 ἐγκύκλιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, κατὰ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 28 Ἰουλίου 1858 ἔτους, καὶ κατ' ἄλλας τινὰς διατάξεις. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ διατυπώσεις πολλαὶ καὶ ἀύστηραὶ ἐπιβάλλονται διὰ τε τῶν ρηθεισῶν διατάξεων καὶ δι' ἄλλων κατὰ τὰς ἐξαιρετικῶς μὴ ἀπαγορευόμενας τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων ἐκποιήσεις.

Κανῶν ὅμως ἐστὶ τὸ **ἀναπαλλοτριῶτον**, ὡς εἶπομεν, τῶν ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων, σαφῶς ἀναγραφόμενον ἐν τε τῇ ἀρχαιοτέρᾳ καὶ ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἡμῶν νομοθεσίᾳ. Ὁθεν ἡ τε Δ' Οἰκουμενικὴ Σύνοδος διὰ τοῦ ΚΔ' Κανόνος αὐτῆς καὶ ἡ ΣΤ' Οἰκουμενικὴ διὰ τοῦ ΜΘ' ὥρισαν τὸ **ἀναπαλλοτριῶτον**· ἡ δὲ Ζ' Οἰκουμενικὴ διὰ τοῦ ΙΒ' Κανόνος ἀπεφήνατο : «*Ἀκυρον εἶναι τὴν πρᾶσιν ἀγροῦ, ἀνήκοντες εἰς Ἐπισκοπεῖον, ἢ εἰς Μοναστήριον*» Καὶ ἡ ἐν Καρθαγένῃ Σύνοδος διὰ τοῦ ΚΣΙ' Κανόνος ἐθέσπισεν : «*...ἵνα πρᾶγμα ἐκκλησιαστικὸν μηδεὶς λιπράσκη*» ὁ δὲ ἐν ἀγίοις Κύριλλος Ἀλεξανδρείας παρήγγειλεν ἐν τῷ Β' τῶν Κανόνων αὐτοῦ : «*Κειμήλια καὶ κτήσεις ἀκινήτους ἀτεκποιήτους ταῖς Ἐκκλησίαις σώζεσθαι χρὴ*».

Συμφώνως τούτοις ἐξεδόθησαν καὶ τὸ τῆς 15 Μαΐου 1829 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 12,464 Διάταγμα τοῦ Κυβερνήτου, ἡ τῆς 26 Φεβρουαρίου 1834 ἔτους καὶ ὑπ' ἀριθ. 2624 Ἐγκύκλιος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, καθ' ἣν : «*Ἐκποιήσις, ὑποθήκη,*

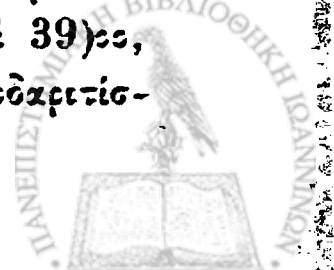
ἢ πολυετῆς ἐνοικίαισι κτήματος μοναστηριακοῦ ὅν ἐπιτρέπεται
κατ' οὐδένα τρόπον», ἡ τῆς 19 Ἰουλίου 1835 ἔτους καὶ
ὑπ' ἀριθ. 1033 ἐγκύκλιος τῆς αὐτῆς Γραμματείας, τὸ Β. Διά-
ταγμα τῆς 28 Ἰουλίου 1858 ἔτους (ἄρθρ. Θ'), καθ' ὃ: «ἡ
ἀκίνητος μοναστηριακὴ περιουσία εἶναι ἀναπαλλοτρίωτος»,
καὶ ἄλλαι ἐπίσης διατάξεις.

* * *

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἔρα σαφῶς καὶ ἀνεκδοκίμως ἐπιτεταί, ὅτι ἡ
Κυβέρνησις ἐπιμελῶς εἶδει νὰ ἀπορύγῃ τὴν δι' ἀναγκαστικῶν μά-
λιστα πλειστηριασμῶν ἐκποίησην τῶν ἀκινήτων κτημάτων τῶν
Μονῶν, τοῦθ' ὅπερ ὅν ἐπραξεν, ἐνῶ καὶ εἰ δυνατό, (ὡς θέλω ἀπο-
δείξει ἀμέσως), χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ζημιωθῇ ἡ στοιχειώδης ἐκ-
παιδεύσις διὰ τοῦ μὴ δυνατοῦ ὅπῃθεν τῆς κατ' ἄλλον τρόπον ἀπὸ
τῶν Μονῶν εἰσπράξεως τῆς ὑπὲρ τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως
ὀφειλομένης εἰσφορᾶς.

Ἐγὼ λοιπὸν ὑπ' ὄψει μου τὸν κατὰ τὸ 1888 ἔτος ὑπὸ τοῦ
τότε ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως
ὑπουργοῦ προσκομισθέντα τῇ Βουλῇ: «Συγκεφαλαιωτικὸν πίνακα
τῶν διὰ τὸ 1888 ἔτος προϋπολογισθέντων ὑπὸ τῶν Μοναστη-
ριακῶν Συμβουλίῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐκκλησιαστι-
κῶν ἐγκριθέντων ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῶν διατηρουμένων Μονῶν».

Ἀρῶ ἔρα, κατὰ τὸν πίνακα τοῦτον, τὰ ἔσοδα τῆς Μονῆς
Μαρίτσας ἀνέρχονται ἐτησίως εἰς δραχ. 7,000, τὰ δὲ παρ' αὐτῆς
ἐν ὅλῳ πρὸς τὸ Δημόσιον ὀφειλόμενα μόνις συμπεσοῦνται εἰς δραχ.
μὰς 633 καὶ 60)οο κατὰ τὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ πρόγραμμα,
διὰ τὴν ἡ Κυβέρνησις νὰ προσβῇ εἰς ἐκποίησην ἀκινήτου τῆς Μο-
νῆς περιουσίας, ἐνῶ δι' ἐκτελέσεως κατὰ τῆς κινήτου περιουσίας
αὐτῆς (καρπῶν, μισθωμάτων κλπ.) εἰ δυνατό νὰ εἰσπράξῃ τὸ εὐτε-
λὲς ποσὸν τῶν δραχμῶν 633; Τὰ αὐτὰ λέγομεν καὶ περὶ τῶν
Μονῶν α') Ὁμπλοῦ, ὀφειλομένης μόνις δραχ. 1,433 καὶ 39)οο,
ἐχούσης δ' ἐτησίαν πρόσθετον δραχ. 25,414, β') Χρυσοποδαριτίσ-

σης, ὀφειλούσης μόλις δραχ. 1,152, ἐχούσης δ' ἐτησίαν πρόσθετον δραχ. 7,450· γ') Ἐλεούσης, ὀφειλούσης μόλις δραχ. 1,134 καὶ 85)ρο, ἐχούσης δ' ἐτησίαν πρόσθετον δραχ. 4,100· δ') Ἀγ. Ἀθανασίου, ὀφειλούσης μόλις δραχ. 1,742 καὶ 10)ρο, ἐχούσης δ' ἐτησίαν πρόσθετον δραχ. 15,920.

Ἡ διὰ τί, ἀφοῦ τοσοῦτω μὲν εὐτελεῖ ἦσαν τὰ ὀφειλόμενα ποσά, τηλικαῦται δὲ αἱ τῶν ἐν λόγῳ Μονῶν πρόσθετοι, ἡ Κυβέρνησις νὰ προβῆ εἰς ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην ἀκιρήτου περιουσίας αὐτῶν, ἐνῶ καὶ εἶδινατο καὶ ὤφειλεν, ἐξ ἰδίας πρωτοβουλίας μάλιστα, ἀκόμη καὶ ἂν ὄν ἔτιτετο παρὰ τῶν ὀφειλουσῶν Μονῶν, νὰ ποιήσῃται χρῆσιν τῆς εὐεργετικῆς τοῦ ἀρθροῦ 954 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας διατάξεως, καθ' ἣν ὁ διὰ βίας πλειστηριασμός τῶν ἀκιρήτων ἀναστέλλεται, ὅταν τὸ ἐνιαύσιον καθαρὸν εἰσόδημα αὐτῶν ἀρχῇ εἰς πληρωμὴν τῶν χρεῶν ;

* *

Καὶ ὑπάρχοντες ἐκκριμοῦς τοῦ πρὸς τὴν Ρουμανίαν ζητήματος περὶ τῆς παρὰ τοὺς νόμους ὀθμεύσεως τῶν ἐκεῖ Ἑλληνικῶν Μοναστηριακῶν κτημάτων, τί ἠθέλωμεν ἀπαντήσῃ πρὸς τοὺς Ρουμάνους, ὅταν ἐξαίφνης ἤθελον ἰσχυρισθῆ, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἀτόργως προσφερόμεθα πρὸς τὴν Μοναστηριακὴν περιουσίαν, ἥτις κατ' ἐμὲ τοῦλάχιστον, διὰ πολλοῦς καὶ ποικίλους ἔθνικοὺς λόγους εἶδει ἀνέκαθεν νὰ μείνῃ ἀθικτος καὶ ἀκεραία ;

* *

Δὲν εἰσεβάσθη δ' ἡ Κυβέρνησις οὐδὲ τὴν ἱστορικωτάτην Μονὴν τῆς Ἀγίας Λαύρας, διότι καὶ ταύτης πολλὰ ἀκίνητα κτήματα ἐξέθηκον ἐπ' ἐσχάτων εἰς ἀναγκαστικὸν πλειστηριασμὸν δι' ὀφειλὴν δραχμῶν 6,000 περίπου, ἐνῶ τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα τῆς ἐν λόγῳ μονῆς ἀνέρχεται εἰς δραχμάς **48,770** ! κατὰ τὸν ἀνωτέρω μνημονευθέντα πίνακα. Καὶ ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενό-

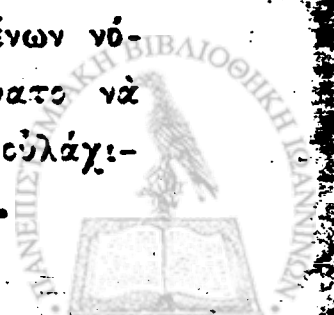
μενος, θέλω ἀναφέρει ἱστορικόν τι γεγονός περιεργότατον καὶ πολλήν τὴν σχέσιν ἔχον πρὸς τὸ ζήτημα, ἐξ οὗ δὲ δειχθήσεται πῶς ἄλλοτε ἢ Ἑλλάς ἐκυβερνάτο, πῶς καὶ βασιλεῖς καὶ κυβερνήται ἐσέβοντο τὴν ἱστορίαν τοῦ Τόπου, παράδειγμα καὶ τοῖς ἄλλοις οὕτω γιγνόμενοι.

Ὅτε λοιπὸν διελύοντο τὰ μονήδρια, ὅσα δὲν εἶχον τὸν ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν μοναχῶν, ἤτοι πλείονας τῶν ἑξ, κατὰ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1833 ἔτους, ἡ ἐν Καλτεζαῖς Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου εἶχε καταριθμηθῆ ἐν τῇ τάξει τῶν διαλελυμένων μονῶν, διότι, εὐρισκόμενων ἀλλαγῶν τῶν πλειοτέρων μοναχῶν αὐτῆς, δὲν εἶχον εὐρεθῆ τότε εἰμὴ τέσσαρες μόνον ἐν τῇ Μονῇ. Ἄλλ' αἱ Καλτεζαὶ ἦσαν τόπος ἱστορικός, διότι ἐν τῇ Μονῇ ταύτῃ εἶχον συνέλθει εἰς συμβούλιον τῇ 7 Ἰουνίου 1821 ἔτους οἱ ἐξέχοντες τῆς Πελοποννήσου ἄνδρες, ἡ τῶν Καλτεζῶν Γερούσια, καὶ εἶχον συντάξει ἐκεῖ πράξιν, ἣτις, καθὰ ὁ πολὺς ἱστορικός Βαρθολομαῖος λέγει: «πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς τὸ πρῶτον δημοσίον δικαίον ἐγγράφον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους».

«Ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Σ. ἡμῶν βασιλεὺς», λέγει ἡ Εἰδοποίησις τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμματείας τῆς 30 Ἰανουαρίου 1838 ἔτους περὶ τῆς Μονῆς Καλτεζῶν, «ἐπιθυμῶν νὰ δώσῃ ἐπίσημον δεῖγμα τῆς βασιλικῆς αὐτοῦ εὐμενείας πρὸς τὸ πιερὸν τοῦτο καταγῶγιον, ἀξιοληθόμενον ἄλλως διὰ τὸν ἐν αὐτῷ πηγνόμενον πρῶτον, κατὰ τὸ 1821, σύλλογον τῶν Πελοποννησίων, «ἐξέδωκε κατὰ τὴν 20 τοῦ παρόντος μηνὸς διάταγμα ὑπ' ἀριθ. 25, 182, δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἡ κατὰ τὴν Μαντινεῖαν διαλυθεῖσα πρότερον Μονὴ τοῦ Ἁγίου Νικολάου διατηρεῖται κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀπαρχλλάκτους τύπους τῶν λοιπῶν διατηρουμένων Μονῶν τοῦ Βασιλείου».

* * *

Ὅ, τι ἄρά γε ἐγένετο τότε, κατ' ἐξαιρέσιν τῶν κειμένων νόμων, ὑπὲρ τῆς ἱστορικῆς Μονῆς τῶν Καλτεζῶν, δὲν εἶδονατο νὰ γένηται καὶ σήμερον, συμφῶνως τοῖς κειμένοις νόμοις, τοῦλάχισ-

στον ὑπὲρ τῆς ἐπίσης ἱστορικῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Λαύρας, ἥς ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία τίς εἶδεν εἰς τίνων κερδοσκοπῶν τὰς χεῖρας περιῆλθει ;

Ἡ μήπως ὅ,τι τότε ἐθεωρεῖτο σεμνὸν καὶ ἅγιον, ἡ Ἱστορία τοῦ Τόπου, σήμερον πρέπει νὰ ἐξυβρίζηται καὶ νὰ περιφρονῆται ;

Ἀθήνησι, τῇ 28 Φεβρουαρίου 1893.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΛΕΒΙΑΗΣ

ΕΠΙΤΡΕΠΕΤΑΙ

ἀναγκαστικῆ ἐκποίησης

ΤΗΣ

ΑΚΙΝΗΤΟΥ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ

ἰδίᾳ δὲ

πρὸς ἀπόληψιν καθυστερουμένων τῶ Δημοσίῳ
φόρων, εἰσφορῶν κτλ.

Ζήτημα Α'.

Κατὰ τὸ 1888 ἔτος ἐδημοσιεύθη ὁ ὑπὸ στοιχ. ΑΧΜΑ' τῆς 9 Ἰανουαρίου νόμος : «περὶ συστάσεως ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως» (α' Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως» τοῦ 1888 ἔτους, σελ. 42), καθ' ὃν ἐν ἄρθρῳ 2. δ'. πόροι τοῦ ταμείου τούτου εἰσὶ καὶ ποσοστά : αἴσα πρὸς πέντε ἑκατοστὰ τοῦ ὅλου τῶν εἰσοδημάτων »τῶν διατηρουμένων ἱερῶν μονῶν τοῦ Κράτους, ὅσα ἐγκρίνονται »διὰ τοῦ ἐτησίου αὐτῶν προϋπολογισμοῦ ἄνευ περιορισμοῦ τῶν »ἀπαραιτήτων ἐξόδων πρὸς συντήρησιν τῶν μοναχῶν».

Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ νόμου τούτου : «πάντα τὰ κατὰ τὰ »ἄρθρα 2 καὶ 3 τοῦ παρόντος νόμου ἔσοδα καὶ ἐξόδα τοῦ τα-

»μείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως βεβαιῶνται, ἀναγνωρίζονται
»καὶ πραγματοποιῶνται κατὰ τὰς περὶ δημοσίων ἐσόδων καὶ
»ἐξόδων ἰσχυρῶς σχετικὰς διατάξεις καὶ ἐντὸς τῶν ὄρων τοῦ
»παρόντος κλπ.».

Κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 8 τοῦ αὐτοῦ νόμου : «οἱ πρὸς εἰσπραξίν
»κλπ. ἀρμόδιοι ταμίαι καὶ ὑποταμίαι ὀφείλουσιν, ἂν οἱ παρ' αὐ-
»τῶν ἀμέσως εἰσπραττόμενοι δημοτικοὶ φόροι καὶ ἔσοδα τῶν δια-
»τηρουμένων Μονῶν δὲν ἐπαρκοῦν εἰς τὴν ἀπότισιν τῆς ὀφειλο-
»μένης ὑφ' ἐκάστου τῶν δήμων καὶ μονῶν εἰσφορᾶς, νὰ κατὰ-
»σχῶσιν ἐγκαίρως καὶ ἄλλα **εἰσοδήματα** αὐτῶν καὶ νὰ εἰσ-
»πράττωσιν αὐτὰ ἀπ' εὐθείας».

Ὁ νόμος οὗτος ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΑΓΘΜΑ' τῆς
27 Μαρτίου 1891 ἔτους καὶ ὡς πρὸς ἄλλας διατάξεις καὶ ὡς
πρὸς τὴν παρά τῶν μονῶν καταβολήν, εἶοτι κατὰ τὸ ἄρθρον 2
αὐτοῦ : «Εἰς τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον συνιστώμενον τα-
»μειον χρηγοῦνται ἀπὸ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1891 οἱ ἐξῆς πό-
»ροι...δ') Συνδρομὴ τῶν Ἱερῶν Μονῶν εἰς 150,000 δραχ. ἐν ὄλῳ
»ἔτησίως, ὑπολογιζομένου κλπ.» (« Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως »
τοῦ 1891 ἔτους, σελ. 323).

* * *

Ἄμφότεροι οὗτοι οἱ νόμοι κατηργήθησαν διὰ τοῦ ἄρθρου 21
τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ νόμου τῆς 12 Αὐγούστου 1892 ἔτους :
»περὶ διοργανισμοῦ τῶν σχολείων τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως
»καὶ καταργήσεως τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως».
(« Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως » τοῦ 1892 ἔτους, σελ. 1049).

Καὶ κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου τούτου : «πόροι εἰδικῶς
»καθοριζόμενοι διὰ τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν εἰσὶν οἱ ἐξῆς
»β') Εἰσφορὰ τῶν μονῶν ἔτησίᾳ εἰς δραχ. 150,000 κλπ.», κατὰ
δὲ τὸ ἄρθρον 4 : «καὶ εἰσφορὰ αὐταὶ εἰσπράττονται κατὰ τὰς
»περὶ εἰσπράξεων τῶν δημοσίων ἐσόδων διατάξεις κλπ.».

Κατὰ τὴν διάταξιν 4 τοῦ άρθρου 4 τοῦ νόμου τούτου τὸ Δημόσιον ὀφείλει νὰ εἰσπράττῃ τὰ παρὰ τῶν Μονῶν ὡς ἄνω ὄφειλάμενα δι' ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως καὶ κατὰ τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Μονῶν, συμφώνως πρὸς τὰς περὶ εἰσπράξεως τῶν ὀφισίων ἐσόδων διατάξεις.

Ἐν τούτοις νομίζομεν, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 954 ἐδ. 3 τῆς Πολιτικῆς Δικονομίας τὰ ἀρμόδια δικαστήρια ἔχουσι τὸ δικαίωμα, κατ' αἴτησιν τῶν ὀφειλοσῶν Μονῶν, τὰ ἀναβάλλῶσι τὴν κατάχουσιν καὶ τὸν διὰ βίας κλειστηριασμὸν τῶν ἀκινήτων, ἐὰν (αἱ Μοναί) δύνανται τὰ ἀποδείξωσι δι' ἀθετητικῶν ἐγγράφων, ὅτι τὸ ἐπικύσιον κληρὸν εἰσόδημα τῶν ἀκινήτων αὐτῶν ἀρκεῖ εἰς πληρωμὴν τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος χρεῶν κλπ.

Ζήτημα Β'.

Μήπως ὁ ἀνωτέρω νόμος ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ' ἔχει ἀντισυνταγματικὸς ;

I

Κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Συντάγματος : «Οἱ Ἕλληνες εἶναι πρὸς ἐνώπιον τοῦ νόμου, καὶ συνεισφέρουσιν ἀδιακρίτως εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας των κλπ.»

Ἄλλὰ διὰ τοῦ άρθρου 2 § β' τοῦ ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ' ὡς ἀνωτέρω ἰσχύοντος νόμου περὶ εἰσφορᾶς τῶν Μονῶν, ὀριζομένης ἐτησίως εἰς δραχ. 150,000, βεβζίως ἀναιρεῖται ἡ τοῦ άρθρου 3 τοῦ Συντάγματος διάταξις περὶ συνεισφορᾶς τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰ δημόσια βάρη ἀναλόγως τῆς περιουσίας αὐτῶν. Διότι ἡ κατὰ τὸ ἀνωτέρω σύστημα φορολογία εἶναι ἀυθαίρετος, εὐδενὸς κανό-

νος κρατεῦντος οὕτως ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὴν ἐπιβολὴν τῆς ὅλης ἐτησίας εἰσφορᾶς τῶν Μονῶν. Μάλιστα νόμος νεώτερος, κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο, δύναται αὐθαίρετως πάλιν νὰ αὐξήσῃ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ὅλης ἐτησίας εἰσφορᾶς τῶν Μονῶν, καὶ τοιουτοτρόπως, οὐδενός, ὡς ἐρρήθη, κανόνος κρατοῦντος ὡς πρὸς τὸν ὅλον ἐτήσιον προσδιορισμὸν αὐτῆς, ὀυνάμεθα μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ἢ καὶ διὰ μίαν νὰ φθάσωμεν εἰς τὴν ἐξάντλησιν οὐ μόνον τῶν ἐσόδων, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς περιουσίας (ἤτοι τοῦ κεφαλαίου) κινητῆς καὶ ἀκινήτου τῶν Μονῶν. Ὅθεν ἡ τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ Συντάγματος διάταξις περὶ ἀναλόγου φορολογίας ἀναιρεῖται.

Κατὰ ταῦτα συνταγματικώτερα ὑπὸσδῆποτε ἐτύχχανεν οὐσα ἡ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 2 § ὀ' τοῦ καταργηθέντος ὑπὸ στοιχ. ΔΧΜΑ' νόμου, καθ' ἣν ὁ προσδιορισμὸς καὶ ἡ ἐπιβολὴ τῆς ἐτησίας εἰσφορᾶς τῶν Μονῶν ὑπὲρ τοῦ ταμείου τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσως ἦν οὐχὶ ὀλως αὐθαίρετος, ἀφοῦ ἀπετελεῖτο ἐκ ποσοστοῦ ἴσου : ἀπρὸς πέντε ἑκατοστὰ τοῦ ὀλου **τῶν εἰσοδημάτων** »τῶν διατηρουμένων Μονῶν, ὅσα ἐγκρίνονται διὰ τοῦ ἐτησίου αὐτῶν »προϋπολογισμοῦ ἄνευ περιορισμοῦ τῶν ἀπαραιτήτων ἐξόδων πρὸς »συντήρησιν τῶν μοναχῶν».

II

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τὸ ἀρθρον 2 τοῦ Συντάγματος : « Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, κεφαλὴν γνωρίζουσα τὸν Κύριον »ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὑπάρχει ἀναποσπᾶστος ἠνωμένη δογματικῶς μετὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλης καὶ πάσης »ἄλλης ὁμοδόξου τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, τηροῦσα ἀπαρασα- »λεύτως, ὡς ἐκείναι, τοὺς τε ἱεροὺς ἀποστολικοὺς καὶ συνοδικοὺς »κανόνας καὶ τὰς ἱερὰς παραδόσεις κλπ. ».

Ἄν ἄρα κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὰς παραδόσεις ἡ τοιαύτη ἐκ-

ποιήσις τῆς ἀκινήτου μοναστηριακῆς περιουσίας δὲν ἐπιτρέπεται, ἐπειδὴ οἱ τε κανόνες οὗτοι καὶ αἱ παραδόσεις αὐταὶ ἐκυρώθησαν καὶ διὰ τοῦ Συντάγματος, ἡ παραβίασις αὐτῶν ἀποτελεῖ παραβίασιν καὶ τοῦ Συντάγματος. Καὶ ὁ ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. ΒΠΕ' νόμος εἶναι ἀντισυνταγματικός.

* * *

Μάλιστα τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ ὁ ὑπὸ στοιχ. ΑΥΛΗ' τῆς 28 Μαΐου 1887 νόμος : «περὶ τῆς Βασιλικῆς οἰκογενείας καὶ περὶ ἀντιβασιλείας», οὗτινος δυνάμει ἐδωρήθησαν τῷ Διαδόχῳ Κωνσταντίνῳ ἀκίνητοι κτήσεις τῶν διατηρουμένων Μονῶν, ἐκρίθη ὡς ἀντισυνταγματικός (Ὅρα «Αἰῶνα», ἔτους ΜΗ', ἀριθ. 4983, τῆς 23 Μαΐου 1887 ἔτους, σελ. 1, στήλ. α' καὶ γ').

* * *

Οὐδὲ δύναται νὰ λεχθῆ, ὅτι οἱ ἱεροὶ ἀποστολικοὶ καὶ συνοδικοὶ κανόνες καὶ αἱ ἱερὰ παραδόσεις, περὶ ὧν ὁμιλεῖ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Συντάγματος, ὁρῶσι δῆθεν μόνον τὸ δόγμα, καθόσον τοιαύτην διάκρισι δὲν ποιεῖται τὸ ρηθὲν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος, κατὰ κανόνα δὲ τοῦ Δικαίου ἐρμηνευτικόν : ὅπου ὁ νόμος δὲν διακρίνει οὐδ' ἡμεῖς δύναμεθα νὰ διακρίνωμεν.

Μάλιστα οὐδὲ ἐν τῇ Ἐκθέσει τοῦ Εἰσηγητοῦ τοῦ Πολιτεύματος πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν τοῦ 1862 ἔτους, οὐδ' ἐν ταῖς συζητήσεσι τῆς αὐτῆς Συνελεύσεως περὶ τοῦ ρηθέντος ἄρθρου τοῦ Συντάγματος εὐρίσκομεν διάκρισιν τοιαύτην.

Ζήτημα Γ'.

α') Ἐπιτρέπεται ἐκουσία ἀπαλλοτρίωσις τῆς ἀκινήτου μοναστηριακῆς περιουσίας ;

β') Ἐπιτρέπεται ἀναγκαστικὴ ἀπαλλοτρίωσις τῆς ἀκινήτου

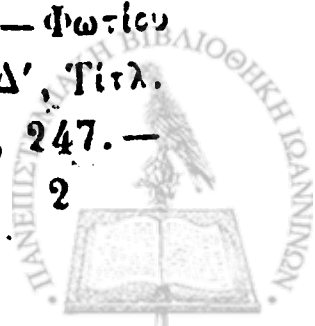
μοναστηριακῆς περιουσίας, ἰδίᾳ δὲ πρὸς ἀπόληψιν καθυστερου-
μένων τῷ Δημοσίῳ φόρων, εἰσφορῶν κλπ ;

γ') Συμφέρει αὕτη ;

Α'

Κατὰ γενικὸν κανόνα, καὶ ἐκ τοῦ γράμματος καὶ ἐκ τοῦ πνεύ-
ματος τῆς τε ἀρχαιοτέρας καὶ τῆς νεωτέρας νομοθεσίης ἡμῶν συνα-
γόμενον, ἡ ἀκίνητος μοναστηριακὴ περιουσία εἶναι ἀναπαλλο-
τρίωτος.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀρχαιοτέραν νομοθεσίαν ὑπάρχουσιν αἱ
ἐξῆς διατάξεις : Κανῶν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ΛΗ' ἐν Συν-
τάγματι Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. β' σελ. 52. — Κανῶν τῆς ἐν
Ἀγκύρᾳ Συνόδου ΙΕ', αὐτόθι, τόμ. γ' σελ. 50. — Κανῶν τῆς
ἐν Ἀντιοχείᾳ Συνόδου ΚΔ', αὐτόθι, σελ. 166. — Κανῶν τῆς ἐν
Χαλκηδόνι Δ' Οἴκου. Συνόδου ΚΔ', αὐτόθι, τόμ. β' σελ. 271.
— Κανῶν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ΚΣΤ', αὐτόθι, τόμ. γ'
σελ. 372. — Κανῶν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ΛΓ', αὐτόθι, σελ.
390. — Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας Κανῶν β', αὐτόθι, τόμ. δ' σελ.
358. — Περὶ τῶν διατάξεων τοῦ Πολιτικοῦ Δικαίου ὄρα Κ. Μ.
Ράλλη : « περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας
κατὰ τὸ δίκαιον τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας » (1893)
σελ. 9—10, καὶ τὰς αὐτόθι πηγὰς τῶν νόμων. — Ἐπι Κανῶν
τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ Β' Ζ' Οἴκ. Συνόδου ΙΒ', ἐν Συντάγματι
Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. β' σελ. 592. — Κανῶν τῆς ἐν Τρεῦλ-
λω Σ' Οἴκ. Συνόδου ΜΘ', αὐτόθι, σελ. 423. — Κανῶν τῆς ἐν
Νικαίᾳ τὸ Β' Ζ' Οἴκ. Συνόδου ΙΓ', αὐτόθι, σελ. 612. — Φωτίου
Νεμοκάνων, Τίτλ. Β' Κεφ. Β', Τίτλ. Ι' Κεφ. Β' καὶ Δ', Τίτλ.
ΙΑ' Κεφ. Α', αὐτόθι, Τόμ. Α' σελ. 108, 238—239, 247. —

Ματθίου τοῦ Βλάσταρη Σύνταγμα κατὰ στοιχεῖον Ε' Κεφ. ΙϚ', αὐτόθι, Τόμ. Στ' σελ. 267. — Μάμουκα «Τὰ Μοναστηριακά» σελ. κ' καὶ αὐτόθι πηγαὶ ἐπίσης ὡς πρὸς τὴν ἀρχαιοτέραν νομοθεσίαν.

* *
*

ὑπὸ τὸν ὄρον δὲ ἐκποίησης τὸ Κανονικὸν Δίκαιον ἐννοεῖ πᾶσαν πρᾶξιν, δι' ἧς βλάπτεται ἡ τῆς Ἐκκλησίας περιουσία (Κ. Μ. Ράλλη, αὐτόθι, σελ. 11, καὶ τὰς αὐτόθι πηγὰς). Ὅρα καὶ Κανὼνα ΙΒ' τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ Β' Ζ' Οἰκ. Συνόδου ἐν «Συντάγματι Ράλλη καὶ Ποτλῆ» Τόμ. Β', ἰδίᾳ τὴν σελ. 595. — Αὐτόθι, Τόμ. Ε' σελ. 22. — Κ. Μ. Ράλλη, αὐτόθι. τὰς σελ. 12—16, καὶ τὰς αὐτόθι πηγὰς.

* *
*

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τὸ ἀναπαλλοτριώτον, κατὰ γενικὸν κανόνα, τῆς ἀκινήτου μοναστηριακῆς περιουσίας κατὰ τὴν ἀρχαιοτέραν νομοθεσίαν ἡμῶν ὡς πρὸς δὲ τὸ ἀναπαλλοτριώτον αὐτῆς κατὰ τὴν νεωτέραν νομοθεσίαν ἡμῶν ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς διατάξεις : Διάταγμα Κυβερνήτου 15 Μαΐου 1829 ἔτους ὑπ' ἀριθ. 12,464. — Ἐγκύκλιος τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ὑπ' ἀριθ. 2,624 τῆς 26 Φεβρουαρίου 1834 ἔτους (§ ε'). — Ἐγκύκλιος τῆς αὐτῆς Γραμματείας ὑπ' ἀριθ. 1033 τῆς 19 Ἰουλίου 1835 ἔτους. — Βασιλικὸν Διάταγμα τῆς 28 Ἰουλίου 1858 ἔτους (ἄρθρ. θ'). — Μάμουκα «Τὰ Μοναστηριακά» σελ. κα' καὶ σελ. 40—41, 17—19, 65—66, 1—14, ἐνθα εὔρηται αἱ ρηθεῖσαι νεώτεροι διατάξεις.

* *
*

Ἀπαλλοτριούται δ' ἡ ἀκίνητος μοναστηριακὴ περιουσία ἐκ-
σίως κατ' ἐξαιρέσειν.

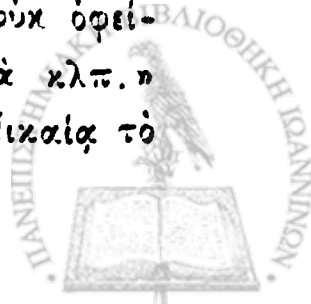
Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν ἀρχαιοτέραν νομοθεσίαν τὰς ἐξαιρετικὰς

περιπτώσεις ὄρα ἐν Κ. Μ. Ράλλη, αὐτόθι, σελ. 17—24, ἔνθα καὶ αἱ πηγαὶ τῶν νόμων. Ὡς πρὸς δὲ τὴν νεωτέραν ὄρα αὐτὰς ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 882 τῆς 17 Ἰουλίου 1833 ἔτους Ἐγκυκλίῳ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρτείας, ἐν τῷ Β. Διατάγματι τῆς 27 Δεκεμβρίου 1836 (8 Ἰανουαρίου 1837) ἔτους, ἐν τῷ Β. Διατάγματι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 (12 Ἰανουαρίου 1837) ἔτους, ἐν τῷ Β. Διατάγματι τῆς 24 Μαρτίου (5 Ἀπριλίου) 1837 ἔτους, ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 11,042 τῆς 24 Ὀκτωβρίου 1842 ἔτους Ἐγκυκλίῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλ-
δος, ἐν τῷ Β. Διατάγματι τῆς 28 Ἰουλίου 1858 ἔτους, ἐν Μά-
μουκα «Τὰ Μοναστηριακὰ» σελ. 42—43, 61—62, 46, 47—48,
43—44, 1—14, ἔνθα αἱ ἀνωτέρω διατάξεις.

* *

Κοινὸν ὁμῶς χαρακτηριστικὸν τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἐπι-
τρέπεται ἐξαιρετικῶς ἢ τῆς ἀκίνητου μοναστηριακῆς περιουσίας
ἐκουσία ἀπῆλλοτριώσεις ἐστὶν ἡ ὕπαρξις εὐλόγου αἰτίας : α' Ἐξ εὐ-
πλόγων δὲ τινῶν αἰτιῶν πωλεῖσθαι ἔστιν ὅτε καὶ τὰ ἱερά» (Φω-
τίου Νομοκάνων, Τίτλ. Β', Κεφ. Α', ἐν Συντάγματι Ράλλη
καὶ Ποτλῆ, Τόμ. Α' σελ. 92). Ὅθεν ὁ Βαλσαμών, ἐρμηνεύων
τὸν ΚΣ' Κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, λέγει : α' Ὁ δὲ πα-
ρῶν κανὼν διορίζεται, μὴ πιπράσκεισθαι πρᾶγμα ἐκκλησιαστικὸν
»πρόσοδον ἔχον, καὶ ὃν δηλοῦσθε ἀκίνητον. Ἐὰν δέ, φησιν,
»ἀνάγκη καταπεῖγῃ πολλῇ τὴν ἐκκλησίαν, καὶ διὰ τοῦτο
»δεήσῃ ἐκποιηθῆναι ἀκίνητον ἐκκλησιαστικὸν πάντως ἀπρίσοδον
»(τὸ γὰρ ἔχον πρόσοδον ὁπωσδήποτε οὐκ ἐκποιεῖται), χρὴ τὰ
»περὶ τούτου ἀναφέρειν τῷ πρωτεύοντι κλπ.» (Ράλλη καὶ Ποτλῆ,
αὐτόθι, Τόμ. Γ' σελ. 373), Ὑπὸ δὲ τὸν Κανόνα ΛΓ' τῆς αὐτῆς
Συνόδου προστίθησι : α' Καὶ ὅταν δὲ μέλλῃ διαπραθῆναι ἐκκλη-
σιαστικὸν ἀκίνητον διὰ προκειμένην ἀνάγκην, οὐκ ὀφεί-
»λει πωλεῖν ὁ ἐπίσκοπος πρᾶγμα ἔχον πρόσοδον, ἀλλὰ κλπ.»
(αὐτόθι, σελ. 392). Καὶ ὑπὸ τὸν Κανόνα ΙΒ' τῆς ἐν Νικαίᾳ τὸ

ουθενός παρτελῶς τούτων τι λαμβάνειν παρ' αὐτῶν δοξαμένου κλ.π.». *

Καὶ ἡ Νεαρχὴ αὕτη ἀποτελεῖ μέρος τοῦ παρ' ἡμῖν ἰσχύοντος Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, καθόσον καὶ αἱ διατάξεις αὐτῆς περιελήθησαν εἰς τε τοὺς Νομοκάνονας καὶ εἰς τοὺς κανόνας τῶν Πατριαρχικῶν Συνόδων (Ράλλη καὶ Πελοῦ, αὐτόθι. Τόμ. Δ' σελ. 108, 238, Τόμ. Στ' σελ. 250, 267. — Κ. Μ. Ράλλη, «Περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῆς Ἐκκλησ. περιουσίας κλ.π.» σ. 10). Ἀπαρασαλεύτως ἔρα τηρετέα αἱ διατάξεις καὶ τῆς Νεαρχῆς ταύτης, κατὰ τὸ κτὸ ἔθρον τοῦ Συντάγματος, οὐδ' ἐπιτρέπεται ἡ μεταβολὴ αὐτῶν διὰ νόμων, πρὸς αὐτὰς ἀντιβαίνοντων, ὡς τῶν νόμων τούτων ὄντων ἀντισυνταγματικῶν.

Β'.

Προκειμένου δὲ περὶ εἰσπραξέως καθυστερουμένων τῷ Δημοσίῳ φόρων, εἰσφορῶν κλ.π. ἀπὸ τῶν Μονῶν, ἔχομεν ἐν τῷ Ἐκκλησιαστικῷ ἡμῶν Δικαίῳ εἰδικὰς διατάξεις, ἧτοι τὴν Νεαρχὴν 46, κεφ. 1 καὶ 2, καὶ τὴν Νεαρχὴν 120, κεφ. 6, § 2. Καὶ ἐπὶ τῶν εἰδικῶν δὲ τούτων διατάξεων ὅσον νὰ κρατῶσιν ὅσα ἐν τῇ προηγουμένῃ παραγράφῳ ἀνεπτυξάμεν περὶ τῆς ἀπαρασαλεύτου τηρήσεως αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ἀνωτέρω λοιπὸν Νεαρχὰς οὐ μόνον λόγος δὲν γίνεται περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτου περιουσίας τῶν Μονῶν, προκειμένου περὶ καθυστέρησεως δημοσίων φόρων κλ.π. παρ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τούνηντιον μάλιστα ἐξαιρετικῇ προσοχα καὶ προνομιακῇ διατάξεις καθιεροῦνται περὶ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν αἱ Μοναὶ προβαίνουσιν εἰς ἐκουσίαν ἐκποίησην τῆς ἀκινήτου

περιουσίας αὐτῶν πρὸς πληρωμὴν καθυστερουμένων δημοσίων φόρων κλπ.

Τοιοιουτρόπως, μεταξύ ἄλλων, ὄροι ἀπαιτούμενοι πρὸς ἐκουσίαν πάντοτε ἐκποίησην ἀκινήτου μοναστηριακῆς περιουσίας χάριν καταβολῆς καθυστερουμένων δημοσίων φόρων κλπ., εἰσὶν οἱ ἑξῆς: α') ἀπορία χρημάτων, β') «εἰ μὴ φανείη μηδὲ εἰς πόρος ἐκποιήσεως χωρὶς δυνάμενος λῦσαι τὸ δημοσίον ὄφλημα», γ') γνώμη τῆς Συνόδου, δ') διατυπώσεις ὠρισμέναι κλπ.

Ταῦτα δὲ πάντα λόγον ἔχουσιν, ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἀκίνητος ἰδιοκτησία τῶν Μονῶν ἐστὶν ἀναπαλλοτρίεωτος.

Ἐκ τούτων τῶν ἀρχῶν φαίνεται ὁρμώμενος καὶ ὁ νομοθέτης τοῦ ἀνωτέρω ὑπὸ στοιχ. ΑΧΜΑ' καταργηθέντος νόμου, καθ' ὃν (ἄρθρον 8) γίγνεται λόγος περὶ κατασχέσεως μόνον εἰσοδημάτων τῶν Μονῶν.

Γ'.

Ἄν δὲ ἐθνικῶς συμφέρη ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκποίησης τῆς ἀκινήτου περιουσίας τῶν Μονῶν, ὄρα 1, Μελέτην Ν. Δ. Λεβίδου ὑπὸ τὸν τίτλον: «Πωλοῦσι καὶ τὰ Μοναστήρια», δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ «Ἐφημερίδι» τῆς 28 Φεβρουαρίου 1893 ἔτους (1), καὶ 2) ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἑλλάδος ὑπ' ἀριθ. $\frac{2257}{1019}$ τῆς 25 Νοεμβρίου 1875 ἔτους πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ἰπουργεῖον, ἰδίᾳ δὲ σκέψεις αὐτοῦ γ' ἦν καὶ δ' ἦν, ὅπερ ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῷ «Αἰῶρι» τῆς 28 Μαΐου 1887 ἔτους.

Ἐγγραφον Ἀθήνησι κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1893.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΛΕΒΙΔΗΣ

(1) Ἀναδημοσιευομένην δὲ νῦν καὶ ἐν τῷ παρόντι τεύχει.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΤΩΝ ΜΟΝΩΝ ΑΣΩΜΑΤΩΝ (ΠΕΤΡΑΚΗ) ΚΑΙ ΠΕΝΤΕΛΗΣ (1)

Κύριε συντάκτα,

Ἀναγινώσκω ἐν ταῖς ἐφημερίσιν, ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὑπέβαλε πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον γνωμοδότησιν περὶ ἐνώσεως καὶ συγχωρεύσεως τῆς Μονῆς τῶν Ἀσωμάτων (Πετράκη) πρὸς τὴν τῆς Πεντέλης. Ἡ δ' ἐν λόγῳ γνωμοδότησις κατηρτίσθη διὰ πλειονοψηφίας τριῶν Μελῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κατὰ δύο, μειονοψηφησάντων καὶ διαμαρτυρηθέντων.

Καὶ δὲν προτίθεμαι μὲν νὰ ἐξετάσω τὸν σκοπὸν, εἰ δὲν ἡ πλειονοψηφία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐγνωμοδότητεν οὕτω. Δυνατὸν μάλιστα ὁ σκοπὸς νὰ τυγχάνῃ ὢν καὶ εὐλογος. Ἄς μοὶ ἐπιτραπῇ ὅμως νὰ φρονῶ, ὅτι ἡ γνωμοδότησις αὕτη τῆς πλειονοψηφίας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου δὲν εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰ παρ' ἡμῖν περὶ Μονῶν κρατοῦντα. Διότι ἐνώσις καὶ συγχώνεσις Μονῆς ἐπιφέρει ἀναγκαιῶς ἐνώσιν καὶ συγχώνεσιν καὶ τῆς περιουσίας τῆς Μονῆς, ἐπομένως καὶ **διάλυσιν πραγματικὴν αὐτῆς τῆς Μονῆς.**

* *
*

(1) Ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ «Ἐμπερὸς» τῆς 19ης Νοεμβρίου ε. ε.

Ἄλλὰ προκειμένου περὶ τῆς Μονῆς Ἀσωμάτων (Πετράκη), ἡ διάλυσις αὐτῆς (οἷοτι εἰς τοῦτο διὰ τῆς ἐνώσεως πραγματικῶς φθάνομεν) εἶναι ἄρα γε νόμιμος ;

Διάλυσιν Μονῶν παρ' ἡμῖν ἔσχομεν κατὰ τὸ 1834 ἔτος δυνάμει Β. Διατάγματος : «περὶ τῶν ἐν τῷ Βασιλεῖῳ Μοναστηρίων», ἐκδοθέντος τῇ 25 Σεπτεμβρίου 1833 ἔτους ὑπὸ τῆς Ἀντιβασιλείας.

Κατὰ δὲ τὸν κατάλογον, ὃν ἡ τότε Ἱερά Σύνοδος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 23 καὶ ἀπὸ 19 Αὐγούστου 1833 ἔτους ἐγγράφου αὐτῆς εἶχε διευθύνει πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεῖαν τῆς Ἐπικρατείας, τὰ τότε ὑπάρχοντα ἐν Ἑλλάδι Μοναστήρια καὶ Μετόχια ἀνῆρχοντο ἐν ὅλῳ εἰς 593. Ἐκ τούτων λοιπόν, δυνάμει τοῦ μνησθέντος Β. Διατάγματος, διελύθησαν κατὰ τὸ 1834 ἔτος 412 μονήδρια. Πητῶς ὅμως τὸ Διάταγμα ἐκεῖνος ἔλεγεν, ὅτι κατὰ τὴν ἀναφορὰν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου θέλουσι διαλυθῆναι μόνον τὰ Μοναστήρια ἐκεῖνα, ὅσα ἢ α') ἦσαν ἐγκαταλειμμένα καὶ ἔρημα, ἢ β') δὲν εἶχον πλεονας τῶν 6 μοναχῶν.

Ἄλλ' ἐνώσις καὶ συγχώνευσις, ἥτοι πραγματικῶς διάλυσις Μονῆς ἀκμαζούσης, ὡς ἡ τῶν Ἀσωμάτων (Πετράκη), Μονῆς μάλιστα, μεγίστην ἀνέκαθεν ἐπιδειξαμένης ἐλευθεριότητα καὶ ὑπὲρ τοῦ Κράτους καὶ ὑπὲρ τῆς Κοινωνίας διὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν οὐ μόνον τοῖς πᾶσι γνωστῶν, ἀλλὰ καὶ πλουσιωτάτων αὐτῆς δωρεῶν εἰς οἰκόπεδα κλπ. εἶναι τι οὐ μόνον ἄδικον, ἀλλὰ καὶ ἀντικανονικὸν καὶ παράνομον.

Ἐκπλήττομαι ὃ' ἀληθῶς πῶς ἡ Ἱερά Σύνοδος δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει αὐτῆς οὐδὲ καὶ τὴν κατὰ τοὺς μακροὺς χρόνους τῆς δουλείας εὐεργετικὴν καὶ ἀδιάλειπτον ὑπὲρ τοῦ Ἔθνους δράσιν τῆς ἐν λόγῳ Μονῆς, ἣν ἀναμφισβήτητον ἔχομεν ἐκ τῆς περὶ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἱστορίας τῶν Ἀθηνῶν.

Καὶ ὁμῶς ἄλλοτε ἄλλως τὸ Ἔθνος ἐσκέπτετο. Διότι, ἐνῶ ἡ ἐν Μαντινεῖα Μονὴ τῶν Καλτεζῶν δυνάμει τοῦ ἀνωτέρω μνησθέντος Β. Διατάγματος τῆς Ἀντιβασιλείας τοῦ 1833 ἔτους, εἶχεν ἤδη διαλυθῆ. ὡς μὴ ἔχουσα εἰμὴ 4ας μόνον μοναχοῦς, ὁ Βασιλεὺς Ὅθων δι' ἐν καὶ μόνον ἱστορικὸν γεγονὸς, ἦτοι διότι τῆ 7 Ἰουνίου 1821 ἔτους οἱ ἐξέχοντες τῆς Πελοποννήσου ἄνδρες, ἡ τῶν Καλτεζῶν Γερουσία, εἶχον συνέλθει ἐν τῇ ἐν λόγῳ Μονῇ καὶ εἶχον συντάξει ἐκεῖ τὸ πρῶτον ὀημοσίου δικαίου ἔγγραφον τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὡς χαρακτηρίζει αὐτὸ ὁ πολὺς ἱστορικὸς Βαρθόλδης. ὁ Βασιλεὺς Ὅθων διὰ τὸ ἐν καὶ μόνον τοῦτο ἱστορικὸν γεγονὸς, παρὰ τὸ Β. Διάταγμα τοῦ 1833 ἔτους, ἐξέδωκε τὸ Β. Διάταγμα τῆς 20 Δεκεμβρίου 1837 ἔτους (ὑπ' ἀριθ. 25,182). δι' οὗ : «ἐπιθυμῶν νὰ δώσῃ ἐπίσημον δεῖγμα τῆς βασιλικῆς Αὐτοῦ βουνοῖας πρὸς τὸ ἱερόν τοῦτο καταγώγιον», ἐξήρесе αὐτὸ τοῦ γενικοῦ κανόνος, καὶ διέταξεν, ἵνα ἡ ἐν λόγῳ Μονή : «διατηρῆται κατὰ τοὺς αὐτοὺς ἀπαραλλάκτους τύπους τῶν λοιπῶν διατηρουμένων μονῶν τοῦ Βασιλείου».

Εἶπον, ὅτι ἡ γνωμοδότησις τῆς πλειονοψηφείας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι καὶ ἀντικανονικὴ καὶ παράνομος. Διότι τοιαύτην θεωρεῖ αὐτὴν αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, καὶ ἰδοὺ πῶς.

Πρὸ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτῶν, ἦτοι τῆ 16 Σεπτεμβρίου 1872 ἔτους εἶχεν ἐκδοθῆ Β. Διάταγμα, δι' οὗ ἡ ἐν λόγῳ Μονὴ ἠνοῦτο καὶ συνεχωνεῖτο τῇ τῆς Πεντέλης. Δὲν εἶχε ὁμῶς παρέλθει πολὺς χρόνος ἔκτοτε καὶ τὸ Β. Διάταγμα τῆς 20 Μαΐου 1874 ἔτους διήρει πάλιν τὰς δύο Μονὰς μετὰ γνωμοδότησιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι : «ἐν τῷ καιρῷ τῆς ἐνώσεως ὑπῆρχε πλήρης ὁ διὰ τὴν συντήρησιν αὐθυπάρχτου μονῆς ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν».

Ἄρα ὁ διὰ τὴν συντήρησιν αὐθυπάρχτου Μονῆς κατὰ τοὺς νόμους ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς μοναχῶν ὑπάρχει καὶ σί-

μερον, περιουσίαν δὲ ἡ Μονὴ Ἀσωμάτων (Πετράκη) κέκτηται
μεγίστην, δυνάμει τίνος νόμου ἐζητήθη ὁ ἐξαφανισμὸς τῆς ἐν
λόγῳ Μονῆς ;

Ἀθήναι τῆ 18 Νοεμβρίου 1897.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΛΕΒΙΔΗΣ

ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

Δημοσιευθέντα ἐν ἰδίῳις τεύχεσι.

α) «**La Presse Jeunne**», μεταφρασθεῖσα μὲν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὴν Γαλλικὴν, τῆς συνεργασίας Bezoles, δημοσιευθεῖσα δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῇ ἐνταῦθα ἐκδιδομένη ἡμερηίῳι «**La Grèce**» (1869).

β) «**Τὰ "Ἁγία Λείψανα"**», Ὀμιλία, ἀπαγγελθεῖσα ἐν τῷ Φιλολογικῷ Σὺλλόγῳ Παρνασσῶ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 8 Μαΐου 1871. Μέρη πρῶτον (1872).

γ) «**Λόγος ἐπιτάφιος εἰς τὸν Γυμνασιάρχην Ἀριστ. Κῦπριανόν**» (1872).

δ) «**Φιλολογικὸς Σὺλλόγος Παρνασσῶ Λογοδοσία**» τῶν κατὰ τὸ ἑβδόμον ἔτος γενομένων, ἀναγνωσθεῖσα τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1872, ὑπὸ Νικολάου Δ. Λεβίδου, Προέδρου» (1873).

ε) «**Ὁ Συνεταιρισμὸς καὶ ἡ Πολιτεία**. — Μελέτη, ἀναγνωσθεῖσα μὲν τῇ 1 Φεβρουαρίου 1874 ἐν τῷ Φιλολογικῷ Σὺλλόγῳ Παρνασσῶ, δημοσιευθεῖσα δὲ τὸ πρῶτον ἐν τῷ «**Διῶξι**» ἐν ταῖς ὑπ' ἀριθμὸν 3016, 3017 καὶ 3021 φύλλοις τοῦ 1874 (1874).

ς) «**Κατ' οἶκον, ἢ ἐν δημοσίοις σχολείοις πρέπει νὰ ἐκπαιδεύωνται οἱ νέοι**». — Μελέτη, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῇ «**Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων**» ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 666 φύλλῳ τοῦ 1877 (1877).

ζ') «Περὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ἐν Ἑλλάδι», ὑπὸ Hippreau· μεταφράσθη ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν· (1879).

η') «Ἐκθεσις τῆς πλειονοψηφίας τῆς ἐξεταστικῆς τῶν πραγμάτων Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς περὶ τοῦ ἐλλείμματος τοῦ Ταμείου Θεσῶν», τῆς 21 Ἀπριλίου 1882, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τῷ «Αἰῶνι» ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 3835—3842 φύλλοις τοῦ 1882· (1882).

θ') «Ἀγορεύσεις ἐν τῇ Βουλῇ περὶ τοῦ Κρητικοῦ ζητήματος» τῆς 31 Ὀκτωβρίου καὶ τῆς 5 Δεκεμβρίου 1889, δημοσιευθεῖσαι τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Πρωίᾳ» τῆς 2 Νοεμβρίου καὶ τῆς 5 Δεκεμβρίου 1889, καὶ ἐν τῷ «Συλλόγῳ» τῆς 3 Νοεμβρίου 1889· (1889).

ι') «Τὰ ἐν Ρουμνίᾳ Ἑλληνικὰ Μοναστηρικὰ κτήματα». Μελέτη, δημοσιευθεῖσα τὸ πρῶτον ἐν τοῖς «Καιροῖς» ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 1430—1433 καὶ 1435 φύλλοις τοῦ 1892, εἶτα δὲ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1893 καὶ ἐν τῇ «Πατρίδι» Βουκουρεστίου· (1893).

ια') «Δημήτριος Ν. Λεβίδης», ἥτοι βιογραφικαὶ περὶ αὐτοῦ σημειώσεις· ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τοῦ 1894· (1894).

ιβ') «Ἀγόρευσις ἐνώπιον τοῦ Β' Διαρκοῦς Στρατοδικείου τῆς 24ης Σεπτεμβρίου 1894 κατὰ τὴν δίκην τῶν 86 Ἀξιωματικῶν, κατηγορηθέντων ἐπὶ φθορᾷ τῆς ἐφημερίδος «Ἀκροπόλεως». — Ἐν τέλει τοῦ τεύχους ἀναδημοσιεύονται δύο ἄρθρα γραφέντα ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ «Πρωίᾳ» τῆς 24 καὶ τῆς 28 Αὐγούστου 1894· (1894).

ιγ') «Κοινοβουλευτικὴ εὐγλωττία» ἐκ τῆς «Συνταγματικῆς Ἱστορίας» τῆς Ἀγγλίας τοῦ Θωμᾶ Ἐρσκιν Μαϊῦ· ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἐν τῇ «Ποικίλῃ Στοᾷ» τοῦ 1896.

ιδ') «Ο Έλληνοτουρκικός πόλεμος» — Μέρος
Αον. — Πώς ἐνήργησεν ὁ Ἑλληνικὸς στόλος·
ἐσημειώθη το πρῶτον ἐν τῷ «Ἐμπρὸς» ἀπὸ 18ης — 22ης, 24ης
— 31ης Ὀκτωβρίου καὶ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1897. (1897).

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΔΑ
ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΞΩΝ ΑΡΙΘ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ

ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ

Κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ 1897.

